

TER BESLISSING

Aan
de minister

Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

Kamervragen over de registratie van fraudeurs door verzekeraars

Datum
17 maart 2023

Notanummer
2023-0000076359

Bijlagen
1. Kamerbrief 1
2. Kamerbrief 2

Aanleiding

Op 2 februari jl. hebben de leden Mutluer en Nijboer (beiden PvdA) aan de ministers van Justitie en Veiligheid (JenV) en u schriftelijke vragen gesteld over de registratie van fraudeurs door verzekeraars n.a.v. een opiniestuk in Trouw. Op 6 februari jl. heeft het lid Van Weyenberg (D66) aan de ministers van Financiën en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over hetzelfde opiniestuk schriftelijke vragen gesteld. Op 24 februari jl. heeft u de Kamer geïnformeerd dat de vragen niet binnen de gestelde termijn kunnen worden beantwoord.

Beslispunten

1. Indien u akkoord bent met de beantwoording van de vragen van Mutluer en Nijboer, vragen wij u de aanbiedingsbrief te ondertekenen (bijlage 1).
2. Indien u akkoord bent met de beantwoording van de vragen van Van Weyenberg, vragen wij u de aanbiedingsbrief te ondertekenen (bijlage 2).
3. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Kern

- In het opiniestuk 'Nederlandse verzekeraars spelen voor aanklager en rechter tegelijk' uit de auteur zijn zorgen over verzekeraars die steeds meer mensen, soms onterecht, registreren in een incidentenwaarschuwingssysteem en daarbij geen aangifte doen. De auteur roept verzekeraars op om altijd aangifte te doen, de bewaartermijn te verkorten, fraudeurs pas na een oordeel van de rechter te registreren, en transparanter over registraties te zijn.
- De leden Mutluer, Nijboer en Van Weyenberg vragen, samengevat, of het kabinet de zorgen van de auteur deelt en of er (aanvullende) waarborgen nodig zijn. Verder stelt het lid Van Weyenberg vragen over de discriminatie (van ouderen) bij de aanvraag van een autoverzekering. De vragen hebben raakvlakken met strafrecht en privacy, maar gaan in hoofdzaak over de bedrijfsvoering van verzekeraars. Dit onderwerp valt onder de toezichtwetgeving op de financiële sector en valt daarmee primair onder uw beleidsverantwoordelijkheid.
- De hoofdboodschap van de beantwoording is dat verzekeraars wettelijk verplicht zijn om beschermende maatregelen te nemen om effectief op te treden tegen criminaliteit. Met het waarschuwingssysteem geven verzekeraars hier invulling aan. Voor de verwerking van persoonsgegevens van

strafrechtelijke aard bestaan veel wettelijke waarborgen. De regels en waarborgen met betrekking tot het waarschuwingssysteem zijn vastgelegd in een protocol van vijf brancheverenigingen. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft goedkeuring verleend aan dit protocol. Volgens de AP hebben financiële instellingen voldoende aangetoond dat zij een zwaarwegend belang hebben bij het gebruik van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard. De AP heeft geconcludeerd dat behoorlijke en zorgvuldige gegevensverwerking binnen de wettelijke eisen aannemelijk is. Het kabinet hecht aan dit oordeel van de AP en heeft geen aanleiding om te denken dat er aanvullende waarborgen nodig zijn.

- De vragen worden parallel voorgelegd aan de ministers van JenV en van BZK. Als zij ook instemmen met de beantwoording, verstuurt u de antwoorden van de set van Mutluer en Nijboer mede namens de minister van JenV en de set van Van Weyenberg mede namens de minister van BZK.

Toelichting

- Verzekeraars wisselen samen met in totaal ruim 160 financiële instellingen informatie met elkaar uit over incidenten via het zogenaamde Incidenten Waarschuwingssysteem Financiële Instellingen. Verzekeraars hebben de wettelijke verplichting tot het voeren van een beheerste en integere bedrijfsvoering. In dat kader moeten verzekeraars beschermende maatregelen nemen om effectief op te treden tegen criminaliteit (waaronder fraude en misbruik). Fraudeurs beperken zich immers zelden tot één instelling.
- De regels en waarborgen met betrekking tot het waarschuwingssysteem zijn door vijf brancheverenigingen¹ vastgelegd in het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen (PIFI). Per 1 april 2021 heeft de AP goedkeuring verleend aan dit protocol voor vijf jaar.
- Transparantie. Betrokkenen van wie persoonsgegevens in het waarschuwingssysteem zijn opgenomen hebben volgens het PIFI recht op een mededeling van opname in het register. Een mededeling blijft alleen in uitzonderingssituaties achterwege. Dit is onder meer het geval voor zover dat noodzakelijk is in het belang van de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten.
- Klachten. Wanneer een persoon het niet eens is met opname in het waarschuwingssysteem, kan hij in de eerste plaats bezwaar maken bij de verzekeraar. Wanneer deze stap niet leidt tot een oplossing kan de betrokkene zich wenden tot het Kifid, dan wel de Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen indien het geschil betrekking heeft op de zorgverzekering of ziektekostenverzekering, de AP of de bevoegde rechter. Het Kifid ontvangt jaarlijks iets meer dan 100 klachten over registratie door verzekeraars. In ongeveer 1 op de 5 gevallen wordt de betrokkene (deels) in het gelijk gesteld.
- Aangifte. Als volgens een verzekeraar in voldoende mate vaststaat dat een persoon betrokken is bij een gedraging die een bedreiging vormt, vormde of kan vormen voor de (financiële) belangen van klanten en/of medewerkers van de verzekeraar, voor de verzekeraar zelf, of voor de integriteit van de financiële sector, dan zal de verzekeraar volgens het PIFI in principe aangifte doen. In sommige situaties gebeurt dat, in overleg met het OM, niet (meteen). Verzekeraars houden het proportionaliteitsbeginsel in acht bij de keuze om over te gaan tot aangifte van een strafbaar feit. Een situatie waarbij aangifte

¹ De Nederlandse Vereniging van Banken, het Verbond van Verzekeraars, de Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland, Stichting Fraudebestrijding Hypotheken en Zorgverzekeraars Nederland.

doen volgens het PIFI disproportioneel kan zijn is bijvoorbeeld wanneer een jongere die door middel van het beschikbaar stellen van zijn of haar bankrekening betrokken is bij fraudeleuze praktijken. Het kabinet heeft er begrip voor dat verzekeraars niet in alle situaties overgaan tot aangifte, maar een afweging maken op basis van proportionaliteit. Registratie in het incidentenwaarschuwingssysteem kan nadelige gevolgen hebben voor de betrokkene, maar die zijn vaak minder verstrekkend dan wanneer de verzekeraar tevens aangifte doet van een strafbaar feit. Voldoende bewijs is ook voor alleen een registratie het uitgangspunt.

- Bewaartermijn. De bewaartermijn van acht jaar sluit aan bij de termijn die wettelijk is vastgelegd voor de mededelingsplicht inzake het strafrechtelijk verleden van een potentiële verzekeringnemer. Volgens de AP is dit een lange bewaartermijn, maar wordt de termijn wel genuanceerd door een proportionaliteitstoets bij opname in het register en een proportionaliteitstoets voor de vaststelling van de bewaartermijn in de specifieke situatie.
- Discriminatie. Het is verboden om onderscheid te maken op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras en geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat. Het verbod geldt voor belangrijke horizontale rechtsverhoudingen, zoals bij het aanbieden van goederen en diensten waaronder ook verzekeren valt. Beroep en leeftijd zijn geen wettelijke discriminatiegronden wat betreft het weigeren van klanten. In de Algemene wet gelijke behandeling zijn zij niet opgenomen als kenmerken waarop een verboden onderscheid gemaakt kan worden.
- Toegang tot verzekeringen. Banken en verzekeraars zijn niet verplicht om klanten te accepteren en hebben in beginsel de vrijheid om een klant te weigeren. Dat kunnen zij bijvoorbeeld doen vanwege een afweging dat bepaalde kenmerken van die klant een te hoog risico vormen. U heeft geen aanwijzingen dat er mensen, waaronder ouderen, zijn die geen autoverzekering zouden kunnen afsluiten.

Communicatie & politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.